

שם התלמיד/ה:

הכיתה:

כיתה
ד

משימת ידע לשוני

חינוך חרדי

שם התלמיד/ה: _____ כיתה: _____

תלמידים יקרים,

במשימה שלפניכם תענו על שאלות הקשורות לשפה ולדיוק הקריאה. נְשְׁלִיטָה בשפה עוזרת לנו להבין טוב יותר את הטקסטים שאנחנו קוראים וגם משפֶּרֶת את יכולות הכתיבה וההבָּצָה שלנו.

במבחן "תנופה" קראתם טקסט על **התגלית נְגִילָה אֶלְכָסְנֶדֶר פֶּלְמִינֶג**. המְשִׁיקָה שלפניכם קשורה לטקסט, אבל אפשר לענות עליה גם אם לא קראתם אותו.

בהצלחה!

קראו את המודעה שלפניכם, וענו על השאלות שבעמודים הבאים.

בס"ד

חדר מדעים חדש

תלמידות יקרות,

אנחנו שמחים להודיע על פְּתִיחָתוֹ של חדר מדעים חדש.

בחדר יש מספר כְּלִים ומְכַשִּׁירִים הַמְיוּעָדִים לְנִסְיוֹנִים מדעיים.

המכשירים יְקָרִים וְנִשְׁבִּירִים. הֵם יֻאֲפָּשְׁרוּ לָכֵן לְהִתְנַסּוֹת, לַחֲקוֹר וּלְלַמּוֹד, לבד ובקבוצות.

שימו לב, מותר להיכנס לחדר המדעים רק בְּלִיוֵי מורה.

למידה מהנה!

שמות תואר

שמות התואר, או תארים, הם מילים שמתארות את שם העצם ומוסיפות לו מידע. למשל, בצירוף המילים "אנשים **חשוכים**" המילה "חשוכים" היא שם תואר, והיא מתארת את המילה "אנשים".

לפניכם משפט מתוך המודעה, ובו שני שמות תואר מודגשים:

1

המכשירים **יקרים** ו**שבירים**.

א. לשם מה ציינו כותבי המודעה את שמות התואר **יקרים** ו**שבירים**?

- 1 ☐ כדי להסביר איך המכשירים פועלים
- 2 ☐ כדי לפרט אילו מכשירים נמצאים בחדר החדש
- 3 ☐ כדי לספר איך המכשירים נראים
- 4 ☐ כדי להדגיש שצריך להשתמש במכשירים בזהירות

ב. באילו **עוד** שמות תואר אפשר לתאר את המכשירים שבחדר המדעים?
כתבו **שני שמות תואר** מתאימים.

המכשירים **יקרים**, **שבירים**, _____, _____.

מילים שאפשר לקרוא בכמה דרכים

בטקסט ללא סימני ניקוד, לפעמים יש מילים שאפשר לקרוא בכמה דרכים. במקרים כאלה אנחנו נעזרים בִּהְקָשֶׁר של המשפט, כלומר בתוכן ובמשמעות שלו, כדי לדעת איך צריך לקרוא את המילה.

במודעה כתוב:

2

בחדר יש **מספר** כלים ומְכַשִּׁיִּים [...]

את המילה "מספר" אפשר לקרוא בדרכים שונות, ולכל אחת מהן יש משמעות שונה.

א. מהו הניקוד המתאים למילה **מספר** במשפט מתוך המודעה?

☐₁ מְסַפֵּר ☐₂ מְסַפֵּר ☐₃ מְסַפֵּר

ב. לפניכם משפטים נוספים שבהם המילה **מספר** מודגשת, ומתחתייהם דרכים שונות לניקוד המילה.

סמנו את המילה המנוקדת המתאימה לכל משפט.

1) שמוליק **מספר** עכשיו לחבריו על הטיול שלו להרי ירושלים.

☐₁ מְסַפֵּר ☐₂ מְסַפֵּר ☐₃ מְסַפֵּר

2) למדתי כמה נושאים מעניינים **מספר** הלימוד.

☐₁ מְסַפֵּר ☐₂ מְסַפֵּר ☐₃ מְסַפֵּר

3) בכל ערב לפני השינה יעקב **מספר** סיפור לאחיו הקטנים.

☐₁ מְסַפֵּר ☐₂ מְסַפֵּר ☐₃ מְסַפֵּר

4) תמר גרה ברחוב רבי יהודה הנשיא בבית **מספר** 8.

☐₁ מְסַפֵּר ☐₂ מְסַפֵּר ☐₃ מְסַפֵּר

שומעים אותו דבר אבל כותבים אחרת

בעברית יש מילים שגנשקמעות אותו הדבר, אבל כותבים אותן באופן שונה והמשמעות שלהן שונה.

3

בכל אחד מהמשפטים שלפניכם יש זוג מילים מודגשות. הקיפו את המילה המודגשת המתאימה לתוכן של המשפט. היעזרו בדוגמה.

המדען **ערן** / **ארן** ניסוי במעבדה.

דוגמה

- א. יעל **קרעה** / **קראה** בעיין את המודעה.
- ב. המורה אמרה לתלמידות: "**אל** / **על** תשכחו להחזיר את הציד למקום!"
- ג. אחותו של יוסי סיפרה **לא** / **לו** על חדר המדעים החדש.
- ד. המפתח של חדר המדעים **אבד** / **עבד**, והתלמידות חיפשו אותו.

סימני פיסוק

סימני הפיסוק עוזרים לנו לקרוא את המשפט ולהבין את כוונת הכותב. הם מסמנים גם את אופן הקריאה של המשפט, למשל היכן המשפט מסתיים ומתי הוא קצוין ושאלה או מביע התפעלות.

4

במשפטים שלפניכם חסרים סימני הפיסוק האלה:

נקודה . **סימן שאלה ?** **סימן קריאה !** **נקודתיים :**

הוסיפו את סימני הפיסוק במקומות המתאימים. היעזרו בדוגמה.

דוגמה

מי יכולה לבוא איתי לחדר המדעים ?

א. קראתי את המודעה על חדר המדעים החדש ____

ב. האם שמעתן על הניסוי שערכנו ____

ג. עצרו ____ יש לקרוא את הוראות הבטיחות לפני השימוש במכשיר.

ד. המורה פנתה למזכירה ושאלה ____ "מתי אוכל לקבל את המפתח לחדר המדעים ____"

ה. על השולחן יש שלושה כלים ____ צלוחית מעופדה, מכחנה ומדחום ____

אוצר מילים: קשר בין מילים

יש מילים שהמשמעות שלהן דומה או זקה, והן נקראות "מילים נרדפות", ויש מילים שהמשמעות שלהן הפוכה או מנוגדת, והן נקראות "מילים נוגדות".

5

בחדר המדעים יש מכשיר הנקרא מיקרוסקופ.
לפניכם קטע על המיקרוסקופ, ובו יש מילים הדומות במשמעותן.

חידקים הם יצורים זעירים שאי אפשר לראות אותם בעין, אלא רק בעזרת מכשיר הנקרא מיקרוסקופ. באמצעות המיקרוסקופ אפשר להתבונן בהגדלה בעצמים קטנטנים.

לפניכם מילים מתוך הקטע שקראתם. **העתיקו מהקטע** מילה הדומה במשמעות (מילה נרדפת) לכל אחת מהמילים ברשימה. היעזרו בדוגמה.

דוגמה

זעירים – קטנטנים

א. לראות – _____

ב. בעזרת – _____

לפניכם משפט נוסף ובו מילים מודגשות.

יש חיידקים **מועילים**, החשובים לפריאות של בְּנֵי האדם, ויש חיידקים **מזיקים** לְבְנֵי האדם, היכולים לגרום למחלות ולזיהומים.

א. מה המשמעות של המילה **מועילים**?

☐₁ עוזרים ☐₂ מזיקים ☐₃ מסוכנים ☐₄ מקולקלים

ב. מה המשמעות של המילה **מזיקים**?

☐₁ טובים ☐₂ פוגעים ☐₃ משפרים ☐₄ מעציבים

ג. מה הקשר בין המילים **מועילים** ו**מזיקים**?

☐₁ המילים דומות במשמעותן ☐₂ המילים מנוגדות במשמעותן

מילים מאזכרות

מילים מאזכרות הן מילים שמחליפות מילה או רומזות למילה שכבר הופיעה בטקסט, למשל "שלו", "אותה", "האלה". משתמשים בהן כדי למנוע חזרה מרובה על אותה מילה.

7

לפני בְּעֶרְךָ מאה שנים אף אחד לא ידע איך להתגבר על מחלות שנגרמו מחיידקים.

לפניכם קטע המספר על התגלית של אֶלְכְּסַנְדֵּר פִּלְמִינֵג ובו מילים מודגשות.

קראו את הקטע וענו על השאלות שאחרי.

קיץ אחד מדען בשם אֶלְכְּסַנְדֵּר פִּלְמִינֵג יצא לחופשה. המעבדה **שלו** הייתה סגורה, ואיש לא נכנס **אליה**. כשפִּלְמִינֵג חזר מהחופשה, הוא גילה ששִׁכְח בטעות על השולחן כמה צִלּוּחִיּוֹת מעֲבָדָה עם חיידקים. **בצלוחיות המעבדה האלה** נוצר עוֹבֶשׁ. פִּלְמִינֵג חָקַר את העוֹבֶשׁ, וכך הוא גילה את הפְּנִיצִילִין, חומר שהורג חיידקים. **התגלית הזו** הובילה להמצאה של תרופת האַנְטִיבִּיּוֹטִיקָה, ששינתה את עולם הרפואה.

א. למי מתכוונים במילה **שלו**? _____

ב. למי מתכוונים במילה **אליה**? _____

ג. לאילו צלוחיות מעבדה מתכוונים במילים **בצלוחיות המעבדה האלה**? _____

ד. לאיזו תגלית מתכוונים במילים **התגלית הזו**? _____

מילות קישור

מילות קישור הן מילים נשמקשרות בין חלקי משפטים, בין משפטים ובין פסקות בטקסט. הן עוזרות לנו להבין איך הרעיונות במשפטים קשורים אלה לאלה.

8

במשפטים שלפניכם חסרות **מילות קישור**.

השלימו את המילים החסרות בעזרת רשימת מילות הקישור.

רשימת מילות הקישור:

כי	למרות	כדי	לכן	אבל	אם
----	-------	-----	-----	-----	----

מילה אחת
ברשימה מיותרת,
ואין צורך
להשתמש בה.

האנטיפיזיקה היא תרופה חשובה כי היא יכולה להציל חיים.

דוגמה

א. הקב"ה נותן חוכמה לבני האדם _____ שיצליחו לגלות תגליות חדשות.

ב. המדענים לא התייאשו _____ הקשיים הרבים.

ג. פיתוח תרופה כולל שלבים רבים, _____ הוא לוקח זמן רב.

ד. התרופה החדשה עוזרת מאוד, _____ יש לה טעם מר.

משפחות מילים

משפחת מילים היא קבוצה של מילים שיש להן אותו שורש, ובדרך כלל המשמעויות שלהן קרובות זו לזו. משפחות המילים עוזרות לנו לזהות קשרים בין מילים וללמוד מילים חדשות.

9

כאשר אֶלְכָסְנֶדֶר פִּלְמִינֶג ראה עוֹבֵשׁ בְּצִלּוֹחִיּוֹת הַמַּעֲבָדָה הוא הִסְתַּקֵּרן.
בקטע שלפניכם מופיעות מילים ממשפחת המילים של המילה **הִסְתַּקֵּרן**. אחת מהן היא המילה "סקרן".

הקיפו **ארבע** מילים נוספות מ**משפחת המילים** של המילה **הִסְתַּקֵּרן**.

דוגמה

אהרון הוא ילד **סקרן**. בְּזִכּוֹת הַסְקֵרְנוֹת שלו הוא מתעניין ולומד דברים חדשים. הוא אוהב לקרוא עיתוני ילדים, והִכָּתְבוֹת והסיפורים בעיתונים מְסַקְרֵנִים אותו במיוחד. כשאימא של אהרון רוצה לסקרן אותו, היא שואלת אותו שאלות. אהרון מסתקרן לגלות את התשובות, וכך הוא מַעֲשִׂיר את הידע שלו.

במשפטים שלפניכם חסרות מילים.

השלימו את החסר בכל משפט בעזרת מילה **ממשפחת המילים** של המילה **המודגשת**.

רופאים עוסקים במקצוע ה רפואה.

דוגמה

- א. הרופא **טיפל** בחולה, וה _____ הזה פָּרוּךְ השם הצליח.
- ב. יצחק היה **חולה** שלושה ימים עד שִׁבְחָסְדִי נְשִׁמָּיִם הוא הִתְגַּבֵּר על ה _____.
- ג. פְּלִמְיִינֶג **בדק** את צלוחיות המעבדה עם העובש. בזכות ה _____ הזו הוא גילה חומר לא מוכר.
- ד. לפני מאה שנה **ניסו** המדענים למצוא תרופה נגד חיידקים, אבל כל ה _____ שלהם נִכְשָׁלוּ.

משימת ידע לשוני בעברית

חינוך חרדי

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.